

สารบัญ

	หน้า
ตอนที่ 1	
บทที่ 1 การศึกษาพิเศษ	1
ความหมาย	1
ลักษณะของเด็กพิเศษ	1
อิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่อเด็กพิเศษ	2
ผลกระทบของเด็กพิเศษที่มีต่อครอบครัว	4
แนวโน้มทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	5
ปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาพิเศษ	6
การจัดการศึกษาพิเศษ	8
การปรับการเรียนการสอน	10
การปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	10
การปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือองค์ความรู้ในบทเรียน	13
การฝึกทักษะต่าง ๆ	13
การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี	13
หลักจิตวิทยาในการสอนเด็กพิเศษ	14
บทที่ 2 เด็กปัญญาเลิศ	16
ความหมาย	16
ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ	19
ปัจจัยของการนำไปสู่ความเป็นปัญญาเลิศ	23
กลุ่มของเด็กปัญญาเลิศที่ควรได้รับความสนใจพิเศษ	24
การจัดการศึกษาให้กับเด็กปัญญาเลิศ	25
หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ	25
การจัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในการเรียน	26
การฝึกทักษะ	27
การปรับเนื้อหาของหลักสูตร	30

	หน้า
เทคนิคการสอนเด็กปัญญาเลิศ	32
สื่อการเรียนการสอน	33
การประเมินผล	33
บทที่ 3 เด็กปัญญาอ่อน	34
ความหมาย	34
ประเภทของเด็กปัญญาอ่อน	35
สาเหตุของการที่ทำให้เด็กปัญญาอ่อน	36
ลักษณะของเด็กปัญญาอ่อน	37
พัฒนาการทางสติปัญญา	38
พัฒนาการในการใช้ภาษาและคำพูด	38
พัฒนาการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว	38
ลักษณะทางบุคลิกภาพและการเข้าสังคม	39
หลักสูตรและการเรียนการสอน	40
ความพร้อมและเนื้อหาวิชาที่จำเป็น	40
การติดต่อสื่อสารและพัฒนาการทางภาษา	46
ทักษะทางสังคม	46
พื้นฐานด้านการงานและการเตรียมอาชีพ	47
หลักการสอนเด็กปัญญาอ่อน	47
สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปัญญาอ่อน	49
เทคนิคการสอนเด็กปัญญาอ่อน	49
การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนให้กับเด็กปัญญาอ่อน	51
การประเมินผล	52
บทที่ 4 เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา	54
ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา	54
สาเหตุที่ทำให้สายตาบกพร่อง	54
ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา	55
พัฒนาการทางสติปัญญา	56
พัฒนาการทางภาษา	56

	หน้า
การรับรู้และประสาทสัมผัสด้านอื่นที่มาทดแทนการรับรู้ทางสายตา	57
ลักษณะทางบุคลิกภาพและการปรับตัวทางสังคม	58
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา	59
หลักสูตรและการเรียนการสอน	59
หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา (0-5 ปี)	60
หลักสูตรระดับประถมศึกษา	60
หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา	63
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา	63
การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา	68
ข้อเสนอแนะในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา	69
การประเมินผล	70
บทที่ 5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	71
ความหมาย	71
สาเหตุของการสูญเสียการได้ยิน	73
ลักษณะเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	74
พัฒนาการทางสติปัญญา	74
พัฒนาการทางภาษา	74
การปรับตัวทางสังคมและบุคลิกภาพ	75
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	75
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	77
การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน	77
หลักสูตรและการเรียนการสอน	78
การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	79
การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางด้านสติปัญญาสำหรับเด็ก	
ระดับก่อนประถมศึกษา	79
การฝึกฟัง	80
วิธีสื่อความหมาย	81
วิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	85
การประเมินผล	86

	หน้า
บทที่ 6 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	87
ความหมาย	87
ประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	88
ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	89
หลักสูตรและการเรียนการสอน	91
การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทางการอ่าน	95
กิจกรรมสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการอ่านควบคู่กับปัญหาทางสายตา	96
กิจกรรมสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการอ่านควบคู่กับปัญหาทางการฟัง	100
การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน	105
เทคนิคการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	105
การประเมินผล	106
บทที่ 7 เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม	107
ความหมาย	107
ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม	107
การปรับสภาพแวดล้อมในการเรียน	108
หลักสูตรและการเรียนการสอน	110
กลยุทธ์ในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม	113
การเรียนรู้แบบสร้างเงื่อนไข	115
รูปแบบทางระบบนิเวศ	115
รูปแบบการบำบัดทางพัฒนาการ	116
การประเมินผล	118
บทที่ 8 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด	119
ความหมาย	119
สาเหตุของความบกพร่องทางการพูด	120
ประเภทของความบกพร่องทางการพูด	121
การพูดไม่ชัด	121
ความผิดปกติทางด้านจังหวะของการพูด	123
ความผิดปกติในการออกเสียง	123
ความบกพร่องทางภาษา	124

	หน้า
การชี้แจงและการประเมินผล	124
เด็กระดับก่อนประถมศึกษาและการช่วยเหลือเด็ก	124
เด็กระดับประถมศึกษา	125
ตัวอย่างแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	127
การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด	129
การจัดบริการที่เกี่ยวข้อง	130
บทที่ 9 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ	131
ความหมาย	131
สาเหตุของความบกพร่องทางร่างกาย	131
ประเภทและลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย	132
ปรัชญาเบื้องต้นของการจัดการศึกษาพิเศษให้แก่	
เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย	135
จิตวิทยาเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย	136
หลักสูตรและการเรียนการสอน	137
ลักษณะของหลักสูตรโดยทั่วไป	138
การฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น	141
การปรับสภาพแวดล้อมในการเรียน	144
การเรียนร่วม	145
การประเมินผล	146
ตอนที่ 2	
บทที่ 10 การประเมินผล	147
ความหมาย	147
วัตถุประสงค์ในการประเมินผล	147
ระดับของการประเมินผล	147
ขั้นตอนการประเมินผล	152
ประเภทของการประเมิน	155
ตัวอย่างการทดสอบอย่างเป็นทางการ	155
The LAP-D Standardized Assessment	156

	หน้า
Snellen Chart	157
ตัวอย่างการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ	159
ตัวอย่างแบบสำรวจรายการ	160
ตัวอย่างมาตรฐานประมาณค่า	161
การสังเกต	163
ข้อดีและข้อจำกัดของกลยุทธ์การประเมินผล	171
บทที่ 11 การเรียนร่วม	172
ความหมาย	172
ปรัชญาและแนวคิดพื้นฐานของการเรียนร่วม	172
หลักการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	173
ความสำคัญของการเรียนร่วม	174
ประโยชน์ของการเรียนร่วม	174
รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม	175
การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	176
การวินิจฉัยและการตัดสินใจเลือกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	177
การรับนักเรียน	179
การคัดแยกนักเรียน	179
การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	179
รูปแบบการจัดห้องเรียน	180
สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	181
บทที่ 12 แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	184
ความหมาย	184
ประโยชน์ของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	185
ขั้นตอนในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	185
รายละเอียดของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	186
ตัวอย่างแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	188
บรรณานุกรม	196
ภาคผนวก : ตัวอย่างผลงานทางศิลปะของเด็กปัญญาเลิศ	205

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ทฤษฎีหุปัญญาของการ์ตเนอร์	17
2 ตัวอย่างการวัดศักยภาพทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	18
3 สรุปลักษณะของเด็กปัญญาเลิศจากการศึกษาระยะยาวของเทอร์แมน	20
4 การรับรู้และประสาทสัมผัสด้านอื่นที่มาทดแทนประสาทสัมผัสที่บกพร่อง	57
5 ระดับเสียงจากสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป	71
6 ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน	72
7 การเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในชั้นปกติ	76
8 กลยุทธ์ในการลดพฤติกรรมซึ่งส่วนใหญ่อยู่บนพื้นฐานของ การสร้างเงื่อนไข (Operant Conditioning)	114
9 แสดงลำดับพัฒนาการของแนวคิดทั้ง 4 ด้าน	117
10 ตัวอย่างแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP.)	118
11 ความบกพร่องทางด้านอื่นที่อาจมีปัญหาทางการสื่อสารควบคุม	120
12 ระดับและเป้าหมายของการประเมินผลในการจัดการศึกษาพิเศษ	148
13 แสดงขั้นตอนการประเมินผล	152
14 รูปแบบคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมินผล	154
15 แบบทดสอบ LAP-D Standardized Assessment ของความสามารถ ทางกล้ามเนื้อย่อย-ทางการเขียน (Fine Motor-Writing)	156
16 แสดงตัวอย่างแบบสำรวจรายการ (Checklist) วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา	159
17 ตัวอย่างแบบสำรวจรายการ (Checklist) ที่ผู้ปกครองใช้ตรวจสอบ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม	160
18 แสดงมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ของพฤติกรรมนักเรียน	161
19 รายงานความก้าวหน้าของนักเรียน	162
20 มาตราส่วนประมาณค่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสมาธิและความสนใจ	163
21 แสดงกลยุทธ์ในการประเมินผล : ข้อดีและข้อจำกัด แต่ละวิธี	171

ตารางที่		หน้า
22	แสดงตัวอย่างของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลบางส่วนของ เด็กชายโจ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	189
23	ตัวอย่างแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP. สำหรับเด็กระดับประถมศึกษา)	190
24	ตัวอย่างแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (Sample Preschool IEP.)	193

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงบริบทของเด็กพิเศษ	11
2 การปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนสำหรับเด็กพิเศษ	11
3 โครโมโซมของเด็กดาว์นซินโดรมที่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีโครโมโซมเกินมาในคู่ที่ 21	37
4 ภาพเด็กดาว์นซินโดรมก่อนและหลังทำศัลยกรรมตกแต่ง	37
5 ภาพชาย : เป็นภาพคนที่มีสายตาปกติ 20/20 มีประสิทธิภาพ ในการมองเห็น 100 % สามารถมองเห็นตัวอักษร และภาพที่เป็นฉากหลังได้ชัดเจน ภาพขวา : ภาพที่คนสายตา 20/200 มองเห็นเฉพาะตัวบนสุดคือ E ส่วนภาพด้านหลัง (background) จะไม่ชัดเจนและ ไม่สามารถมองเห็นรายละเอียดได้	55
6 การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กสายตาปกติจะช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่อง ทางสายตาสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อตนเองและยอมรับตนเองมากขึ้น	59
7 อักษรเบรลล์ภาษาไทย	61
8 อักษรเบรลล์สรุภาษาไทยและตัวเลข	61
9 อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษและตัวเลข	61
10 การใช้นาฬิกาเป็นแม่แบบในการรับประทานอาหาร	67
11 การใช้ภาษามือแสดงท่าต่าง ๆ	82
12 แบบสะกดนิ้วมือของคนหูหนวกแห่งประเทศไทย	83
13 แบบสะกดด้วยนิ้วมือของภาษาต่างประเทศ	83
14 ทำเนาะคำพูด	84
15 การแยกความแตกต่างของพยัญชนะ	97
16 การจัดลำดับการมองเห็นรูปทรง	97
17 การสะกดคำโดยดูภาพประกอบ	98
18 การสะกดคำตามตัวอย่าง	98
19 การฝึกสังเกตรายละเอียด	99

(11)

ภาพที่		หน้า
20	การฝึกการวิเคราะห์โดยใช้สายตา	100
21	การแยกความแตกต่างของเสียงสูง-ต่ำ	101
22	การแยกความแตกต่างของเสียงยาวหรือเสียงสั้น	102
23	การหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับคำ	103
24	การจับคู่คำพ้องเสียง	104
25	Fernald Kinesthetic Method	104
26	เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายควรมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางด้านพลศึกษา	139
27	Symbol Chart	158